

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسه:	دودینگ، کیث.
عنوان و نام پدید آور:	Dowding, Keith
مشخصات نشر:	فلسفه و روش‌های علوم سیاسی / مؤلف کیث دودینگ؛ مترجم علی عابدی‌رنانی. تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری:	۴۳۸ ص. وزیری.
فروست:	انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی؛ ۶۹۰.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۲۱۷-۴۵۲-۲: ۹۷۸-۹۶۴-۲۱۷-۴۵۲-۲ ۲۳۰۰۰۰ تومان
وضعیت فهرست:	فیا
یادداشت:	عنوان اصلی: The philosophy and methods of political science, 2015.
موضوع:	علوم سیاسی — فلسفه
موضوع:	Political Science -- Philosophy
موضوع:	علوم سیاسی — روش‌شناسی
موضوع:	Political Science -- Methodology
موضوع:	علوم سیاسی — تحقیق
موضوع:	Political Science -- Research
شناسه افزوده:	عابدی رنانی، علی، ۱۳۵۷-، مترجم
شناسه افزوده:	دانشگاه علامه طباطبائی.
رده‌بندی کنگره:	JA۷۱
رده بندی دیوئی:	۳۲۰ / ۰۱
شماره کتابشناسی ملی:	۹۲۳۶۴۳۹

فلسفه و روش‌های علوم سیاسی

مؤلف:

کیث دودینگ

مترجم:

دکتر علی عابدی رنانی

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

فلسفه و روش‌های علوم سیاسی

مؤلف:

کیث دودینگ

مترجم:

دکتر علی عابدی رنانی

زیر نظر معاونت پژوهشی دانشگاه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۱۷-۴۵۲-۲

ویراستار: دکتر نسرین سیدزاده سروراستار: دکتر نازیلا فرمانی انوشه

طراح جلد: سمیرا حاجی‌گلدی صفحه‌آرا: فریده دیوباد ناظر فنی: عبدالرضا گودرزی

مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی؛ صندوق پستی: ۱۵۸۱۵/۳۴۸۷

فروشگاه آنلاین انتشارات book.atu.ac.ir

سایت مرکز چاپ و انتشارات press.atu.ac.ir

سایت فروشگاه الکترونیکی <https://mybooket.com/atu>

آدرس فروشگاه مرکزی: تهران انتهای بلوار دهکده المپیک، دانشگاه علامه طباطبائی

نیش درب ورودی میدان ورزش تلفن: ۴۸۳۹۲۶۵۹ همراه: ۰۹۹۰۲۴۹۹۹۸۵

چاپ اول ۱۴۰۲ شمارگان: ۱۰۰ قیمت: ۲۳۰۰۰۰ تومان

تقدیم به پدر و مادرم

و پدر و مادر همسر

که همواره حامی و پشتیبان من بوده‌اند

دانشمندان علوم سیاسی نه با تعمیم‌ها بلکه با سازوکارها کار می‌کنند.

آنچه زمانی معقول بوده است ممکن است در زمانی دیگر معقول نباشد.

علوم سیاسی به فرایندی اکتشافی نیاز دارد که به لایه‌های زیرین پدیده‌های سیاسی نفوذ کند و ساختارها و سازوکارهای شکل‌دهنده آن‌ها را بشناسد (از متن کتاب).

فهرست مطالب

یادداشت مترجم

مقدمه نویسنده

فصل اول: مقدمه ۱

مقدمه ۱

فصل دوم: ایسم‌ها ۱۳

۱-۲ مقدمه ۱۳

۲-۲. واقع‌گرایی و ضدواقع‌گرایی ۱۷

۳-۲ اسمی‌گرایی و ایدئالیسم ۲۱

۴-۲ تجربه‌گرایی و اثبات‌گرایی ۲۲

۵-۲ ابزارگرایی، قراردادگرایی، عمل‌گرایی ۲۸

۶-۲ ذات‌گرایی، عینی‌گرایی ۲۹

۷-۲ نظریه انتقادی ۳۳

۸-۲ پسامدرنیسم ۳۴

۹-۲ تفسیرگرایی ۳۷

۱۰-۲ واقع‌گرایی انتقادی ۳۸

۱۱-۲ طبیعت‌گرایی ۴۲

۱۲-۲ برساخت‌گرایی ۴۳

۱۳-۲ واقع‌گرایی و نسبی‌گرایی در اخلاق ۴۹

۱۴-۲	برخی ایسم‌هایی که در شکل ۱-۲ نیست	۵۳
۱-۱۴-۲	تقلیل گرایی	۵۳
۲-۱۴-۲	مبناگروی و انسجام‌گروی	۵۴
۳-۱۴-۲	کل‌گرایی و فردگرایی	۵۶

فصل سوم: تبیین چیست؟ ۵۹

۱-۳	مقدمه	۵۹
۲-۳	زبان و جهان	۶۱
۳-۳	تلاش برای ارائه یک مدل تبیین	۷۴
۴-۳	نزدیک و نهایی؛ نوع و نشانه	۸۱
۱-۴-۳	نوع و مصداق	۸۲
۲-۴-۳	تبیین نزدیک و نهایی	۸۵
۵-۳	توصیف، علّیت و فهم	۹۰
۶-۳	تعمیم، قوانین و سازوکار	۹۸
۷-۳	نتیجه‌گیری	۱۰۹

فصل چهارم: نظریه چیست؟ ۱۱۱

۱-۴	مقدمه	۱۱۱
۲-۴	منظورهای سامان‌بخش	۱۱۸
۳-۴	نظریه‌های تبیینی یا مدل	۱۲۹
۴-۴	نظریه تبیینی: مدل‌های غیرصوری	۱۴۳
۵-۴	سازوکارها و محدودیت‌ها	۱۵۱
۶-۴	پژوهش انباشته و غیرانباشته	۱۵۸
۷-۴	نتیجه‌گیری	۱۶۲

فصل پنجم: فرضیه و سنجش نظریه ۱۶۵

۱-۵	مقدمه	۱۶۵
۲-۵	چگونه شواهد با نظریه‌ها مرتبط می‌شوند: مقدمات	۱۷۱

۳-۵	تأیید، استقرا و نظریه	۱۷۳
۴-۵	تناقض همپل و ابطال‌گرایی پوپر	۱۸۸
۵-۵	مفاهیم انباشته‌از نظریه هستند	۲۰۶
۶-۵	نتیجه‌گیری	۲۱۰

فصل ششم: روایت‌ها، سازوکارها و علّیت ۲۱۵

۱-۶	مقدمه	۲۱۵
۲-۶	علّیت به‌منزله روایت	۲۱۶
۳-۶	دوگانه‌ها در تفسیرهای علّی	۲۲۳
۱-۳-۶	عینی/ذهنی	۲۲۳
۲-۳-۶	شرایط لازم و کافی / شرایط احتمالی	۲۲۵
۳-۳-۶	نظم/شرطی خلاف واقع	۲۳۰
۴-۳-۶	تعمیم‌ها / سازوکارها	۲۳۶
۵-۳-۶	همبستگی دور/ نزدیک - زنجیره‌ای	۲۴۰
۶-۳-۶	مصادق - خاص‌گرایی/نوع - تعمیم	۲۴۲
۴-۶	تلقی صحیح از علّیت چیست؟	۲۴۴
۵-۶	مطالعات موردی و علّیت: ردیابی فرایند	۲۴۵
۶-۶	نتیجه‌گیری	۲۵۴

فصل هفتم: روش و روش‌شناسی ۲۵۹

۱-۷	مقدمه	۲۵۹
۲-۷	پژوهش کیفی و کمی	۲۶۵
۳-۷	دسترسی به داده‌ها و شفافیت پژوهش	۲۶۹
۴-۷	پژوهش سیاست‌محور	۲۷۳
۵-۷	روش‌های مختلف: نهادی - ساختاری	۲۷۶
۱-۵-۷	مدل‌سازی ریاضی و صوری	۲۷۸
۲-۵-۷	مدل‌سازی کارگزار-محور	۲۸۱

۶-۷	روش‌های مختلف: رفتارگرایی	۲۸۳
۱-۶-۷	پژوهش پیمایشی	۲۸۳
۲-۶-۷	روش‌های آزمایشی	۲۸۶
۳-۶-۷	کلان‌داده‌ها	۲۹۰
۴-۶-۷	تحلیل تکاملی و ژنتیک	۲۹۴
۷-۷	روش‌های مختلف: تفسیری	۲۹۵
۱-۷-۷	پژوهش آرشیوی	۲۹۶
۲-۷-۷	مصاحبه	۲۹۸
۳-۷-۷	گروه‌های کانونی	۲۹۹
۴-۷-۷	قوم‌نگاری و تفسیرگرایی	۳۰۰
۴-۷-۷	تحلیل گفتمان	۳۰۴
۸-۷	نتیجه‌گیری	۳۰۸

فصل هشتم: مفاهیم و تحلیل مفهومی ۳۰۹

۱-۸	مقدمه	۳۰۹
۲-۸	اصول تحلیل مفهومی	۳۱۳
۱-۲-۸	مفاهیم باید تا جایی که امکان دارد ابتدایی باشند	۳۱۳
۲-۲-۸	مفاهیم باید تا جایی که امکان دارد غیرهنجاری باشند	۳۱۶
۳-۲-۸	فضای مفهومی باید تا حد ممکن ساده باشد	۳۲۴
۴-۲-۸	اجازه توسعه فضای مفهومی را بدهیم	۳۲۶
۵-۲-۸	مفاهیم باید تا حد ممکن مستقل باشند	۳۲۷
۳-۸	وجود مفاهیم	۳۲۸
۴-۸	انواع طبیعی	۳۳۲
۵-۸	اندازه‌گیری	۳۳۶
۶-۸	برخی اصول دسته‌بندی	۳۳۸
۱-۶-۸	گونه‌شناسی در زیست‌شناسی و علوم اجتماعی	۳۴۲
۷-۸	مناقشه و مناقشه‌پذیری مفاهیم	۳۴۵

فصل نهم: فلسفه سیاسی تحلیلی ۳۴۷

۱-۹ مقدمه ۳۴۷

۲-۹ تفسیر آثار متفکران درگذشته ۳۵۱

۳-۹ مشکلات اخلاقی و نظریه عمومی ۳۶۳

۴-۹ تحلیل مفهومی، آزمایش‌های فکری و پمپ‌های شهودی ۳۶۵

۱-۴-۹ تحلیل مفهومی ۳۶۶

۲-۴-۹ آزمایش‌های فکری ۳۷۰

۳-۴-۹ پمپ‌های شهودی ۳۷۶

۴-۴-۹ مشکل پرتی داده‌ها ۳۸۵

۵-۴-۹ فیلسوفان اخلاق چگونه باید از پمپ‌های شهودی استفاده کنند؟ ۳۸۸

۵-۹ نتیجه‌گیری ۳۹۱

فصل دهم: علم سیاست به منزله یک حرفه ۳۹۵

۱-۱۰ علم سیاست ۳۹۵

۲-۱۰ نظر و عقیده ۳۹۶

۳-۱۰ سطح و ساختار ۳۹۹

۴-۱۰ حرفه ۴۰۷

منابع ۴۱۳

یادداشت مترجم

کتاب *فلسفه و روش های علوم سیاسی* اثر کیث دودینگ -استاد دانشگاه ملی استرالیا- با هدف تجمع دو رویکرد فلسفی-تجربی در حوزه روش شناسی نگاشته شده است. در این کتاب نویسنده کوشیده است به مباحث عمیق و انتزاعی فلسفی جنبه کاربردی بخشد. وی تلاش کرده است از دو گانه خامی تجربی/غیر کاربردی بودن فلسفی رها شود. به نظر وی، مشکل فیلسوفان علوم اجتماعی این است که در مباحث انتزاعی باقی می ماندند و با روش های پژوهشی آشنا نیستند. پژوهشگران تجربی نیز از عمق فلسفی برخوردار نیستند و به راحتی اسیر ساده اندیشی و تعمیم ورزی می شوند. دودینگ در این کتاب سعی کرده است این دو رویکرد را با هم تلفیق کند. وی خود را از نظر فلسفی واقع گرا و از نظر روش شناسی تجربه گرامی داند. وی معتقد است نباید هدف پژوهش سیاسی را در علت یابی خلاصه کرد. در کنار علت یابی، توصیف دقیق نیز دارای اهمیت است. علاوه بر این، تلقی واحدی از علت وجود ندارد و افراد مختلف با توجه به پیشینه آموزشی و حرفه ای خود تصورات مختلفی از علت و رابطه علی دارند.

کتاب حاضر هر چند تکنیک یا روش پژوهشی واحدی را آموزش نمی دهد، لیکن با فراهم ساختن چشم اندازی وسیع، بیان نظرات فلسفی و دستاوردهای تکنیکی جدید می تواند در تعمیق دانش فلسفی تکنیکی مرتبط با روش تحقیق بسیار کارآمد باشد. کتاب فلسفه و روش های علوم سیاسی، برخلاف عنوان خود، محدود به پژوهشگران علوم سیاسی نیست و می تواند برای تمامی علاقه مندان علوم انسانی و اجتماعی مفید واقع شود.

مترجم سعی کرده است هر جا نیاز باشد با افزودن توضیحاتی مقصود مؤلف را واضح تر بیان کند. بدین منظور، توضیحات بیان شده در گروه‌ها و در بخش زیرنویس همه متعلق به مترجم است. متن کتاب متن دشواری است و باید بادقت و شاید بارها خوانده شود. مترجم سعی کرده است متنی واضح و خوانا فراهم سازد و برای کمک به فهم متن توضیحاتی اضافه کرده است که داخل گروه قرار گرفته است.

در نهایت، مترجم از نویسنده محترم و دانشمند کتاب که با بیان توضیحاتی به رفع برخی ابهامات متن کمک کردند تشکر می‌کند. همچنین از پژوهشکده فرهنگ و ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی که با سعه صدر فرایند طولانی ترجمه متن را تحمل کردند سپاسگزارم. از خوانندگان محترم تقاضا دارم اگر پیشنهادی برای بهبود متن در نظر دارند از طریق رایانامه ali.abedi@atu.ac.ir به این جانب اطلاع دهند.

مقدمه نویسنده

کتاب حاضر تاریخچه‌ای طولانی دارد. ۱۵ سال پیش، استون کندی^۱ پس از چاپ یکی از مقاله‌های من، از من خواست کتابی اثرگذار درباره شیوه انجام پژوهش‌های علوم سیاسی بر مبنای دیدگاه‌های فلسفی خود بنویسم. من با اکراه قبول کردم؛ زیرا درگیر طرح‌های بسیار دیگری بودم. اما استون توانست من را متقاعد کند.

نگارش این کتاب را چند سال عقب انداختم. برخی از ایده‌های این کتاب برای اولین بار در درس‌های روش‌شناسی که در دوره‌های تحصیلات تکمیلی مدرسه اقتصادی لندن می‌دادم شکل گرفت. زمانی که به مدرسه علوم اجتماعی دانشگاه ملی استرالیا آمدم هیچ کلاس آموزشی برای دانشجویان دکتری علوم سیاسی و روابط بین‌الملل وجود نداشت. با همراهی جان دریزک^۲ (و سپس با جان راونهیل^۳) یک دوره فشرده آموزشی را برگزار کردیم. در طول سالیان متمادی، پنج دوره آموزشی برگزار شد که در آن مدرسان بسیاری حضور داشتند. در این دوره‌ها من سعی کردم مبانی فلسفی برای آموزش‌ها و مهارت‌های عملی روش‌های تحقیق ارائه کنم.

کتاب حاضر کتاب جامعی درباره رویکردهای مختلف به مبانی فلسفی روش‌های تحقیق نیست؛ بلکه همان‌طور که استون کندی درخواست کرد، بیانگر دیدگاه‌های من است. شاید این دیدگاه‌ها در مواردی خلاف درک رایج باشد، اما دانشجویان من آن‌ها را مفید یافته‌اند.

1 Steven Kennedy

2 John Dryzek

3 John Ravenhill

در طول زمان، درس‌های من به فصل‌های اولیه تبدیل شدند و سپس شروع به نگارش کتاب کردم. کتاب در سه قسمت کمابیش کوتاه نوشته شد و در پاسخ به استون کندی و دیگر خواننده‌ها به دقت بازنگری شدند. در این مسیر دیدگاه‌های من مرتب تغییر کرده و همچنان تغییر می‌کند. اگر نسخه دیگری از این کتاب را می‌خواستم بنویسم شاید ادعاهای متفاوتی طرح نمی‌کردم اما بی‌تردید برخی نکات را به صورتی تقریباً متفاوت مطرح می‌کردم، برخی مطالب را حذف و درباره موضوعات دیگر بیشتر می‌نوشتم. اما انسان باید جایی توقف کند. نگارش این کتاب از زمان قرارداد تا نسخه نهایی چنان طول کشید که ویرایشگر من، استون کندی، از پالگریو بازنشسته شد. به خاطر صبر و حوصله وی در این مسیر، کتاب را به وی تقدیم می‌نمایم. جانشین وی، استفان ونهام^۱، هم به اندازه وی مقاوم و صبور بود و به من در تکمیل این طرح بسیار کمک کرد. من همچنین از کتی تینگل^۲ به خاطر ویرایش متن تشکر می‌کنم.

نسخه اولیه کتاب در کنفرانس روش‌های تحقیق کمی انجمن علوم سیاسی استرالیا، در سال ۲۰۱۲ در ملبورن بحث و بررسی شد. در این نشست درباره دیدگاه من درباره علّیت بحث شد، ولی با استقبال زیادی مواجه نشد. در نتیجه، من مطالب جدیدی را وارد بحث کردم اما موضع خود را تغییر زیادی ندادم. بدین وسیله از شرکت‌کنندگان در این نشست که درباره جنبه‌های مختلف کتاب گفت‌وگو کردند تشکر می‌کنم.

1 Stephen Wenham

2 Cathy Tingle